

คู่มือสภาวะวิกฤตรองรับสถานการณ์แผ่นดินไหว

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คู่มือสภาวะวิกฤตรองรับสถานการณ์แผ่นดินไหว

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

แผ่นดินไหว (Earthquake) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลก การสั่นสะเทือนนี้ อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำ ที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจ มีระดับความรุนแรง ในขั้นที่เป็นอันตรายจน ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

อาคารถล่ม หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหาย จากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหว และอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

พื้นที่จังหวัดลำปาง และภาคเหนือตอนบน มีสถิติการเกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง ส่วนใหญ่มีผลมาจากแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพร์ รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อนเมย อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนคลองมะรุย ภัยจากการสั่นไหวของพื้นดิน ก่อให้เกิดการปรับตัวของดินที่ต่างกัน การพังทลายของดินและโคลน และการที่ดินมีสภาพกลายเป็นของเหลวอาจเกิดอาคารถล่มได้ และในบางกรณี อาจก่อให้เกิดภัย จากอัคคีภัยหลังจากเกิดแผ่นดินไหว

ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมและลดผลกระทบความเสียหาย หรือแก้ไขปัญหาอุปสรรคไว้ล่วงหน้าก่อนที่แผ่นดินไหวและอาคารถล่มจะเกิดขึ้น

1) ให้งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง จัดทำแผนป้องกัน และบรรเทาภัยแผ่นดินไหว และอาคารถล่มรวมทั้งประสานและฝึกซ้อม แผนการบรรเทาภัย กับเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2) ให้กองบริหารศูนย์ลำปางการติดตามข้อมูลข่าวสารของกรมอุตุนิยมวิทยา หรือทางราชการจากวิทยุโทรทัศน์ และเชื่อฟังคำเตือนอย่างเคร่งครัด

3) งานอาคารสถานที่และยานพาหนะตรวจสอบสภาพความปลอดภัย ของอาคารและเครื่องใช้ภายในอาคาร ทำการยึดอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ตู้และชั้นหนังสือยึดติดกับฝาหรือเสาไม้วางของหนักบนที่สูง

4) งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ สอนเจ้าหน้าที่ รปภ. พนักงานรักษาความสะอาด ให้รู้จักตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำและแก๊ส

5) สำรองเสบียงอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาทิ ไฟฉายเครื่องมือช่าง อุปกรณ์ดับเพลิง เพื่อเตรียมรับแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่จะเกิดขึ้น

6) ซักซ้อมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว และกำหนดจุดนัดพบที่ปลอดภัย เมื่อมีการพลัดพรากหรือเตรียมการเพื่อการอพยพเคลื่อนย้ายไปที่ปลอดภัย

7) ทางอาคารจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รวมทั้งฝึกซ้อมการช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรืออาคารถล่มอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว

8) สำรวจ พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนปรับปรุงข้อมูล ให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งสำรวจ พื้นที่ปลอดภัย เพื่อรองรับการอพยพ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9) ให้มีการตรวจสอบสภาพของอาคารหากไม่แข็งแรงให้ประสานแจ้งผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการเสริมความแข็งแรง รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างอาคารให้สามารถต้านทานแรงแผ่นดินไหว

10) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันภัย เพื่อเตรียมรับสถานการณ์

ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่างๆ เข้าช่วยเหลือ เพื่อรักษาชีวิต ทรัพย์สิน และบรรเทาทุกข์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย ตลอดจนลดความรุนแรงของแผ่นดินไหว และอาคารถล่มที่เกิดขึ้น

1) ประชาคมจะต้องไม่ตื่นตกใจ พยายามควบคุมสติอย่างสงบ อยู่ในที่แข็งแรงปลอดภัย ถ้าอยู่ในอาคารให้ยืนหรือหมอบอยู่ในส่วนของอาคารที่มีโครงสร้างแข็งแรงที่สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรืออยู่ใต้โต๊ะ ที่แข็งแรง เพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งปลักหักพังร่วงหล่นลงมา อยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่าง สายไฟ อุปกรณ์ ไฟฟ้า และสิ่งห้อยแขวง

2) ให้พนักงานรักษาความปลอดภัยประจำอาคาร ตัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และแก๊สหุงต้ม ให้เรียบร้อย

3) หากอยู่ในรถ ให้หยุดรถจนกว่าความสั่นสะเทือนจะหยุด

4) อย่าใช้เทียน ไม้ขีดไฟหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ เพราะอาจมีแก๊สรั่วอยู่

5) ติดตามเหตุการณ์และคำเตือนของทางราชการอย่างใกล้ชิดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ไม่ตื่นตกใจ

6) เตรียมความพร้อมที่จะอพยพไปในที่ปลอดภัย

7) จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกเฉพาะกิจตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่เกิดภัยและเป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

8) จัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะบริเวณที่อาคารถล่ม

9) ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยรวมทั้งเคลื่อนย้ายทรัพย์สินขององค์กรไปในพื้นที่ปลอดภัย

10) เมื่อจวนตัวให้คำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตมากกว่าทรัพย์สิน

ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ให้กลับคืน สุขภาพคงเดิม ในช่วงก่อนเหตุการณ์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

1) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่

- ให้กองบริหารศูนย์ลำปางสำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

- ให้กองบริหารศูนย์ลำปางให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย เช่นที่พักอาศัยชั่วคราว น้ำอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

- ทำความสะอาด รื้อสิ่งปลักหักพัง สิ่งชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

2) การฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ประสบภัย

- จัดให้มีบริการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย เพื่อรักษาชีวิตผู้ได้รับอันตรายในระยะแรก

- จัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจและสร้างความเชื่อมั่น ในการให้ความช่วยเหลือของการประปาส่วนภูมิภาคต่อเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน

การอพยพ

กรณีที่ต้องมีการอพยพ จะต้องเตรียมการอพยพ โดยมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ ผู้นำทาง จุดนัดพบหน่วยตรวจสอบ จำนวนเจ้าหน้าที่ หน่วยช่วยชีวิตและอพยพ ฯลฯ ควรได้มีการกำหนดความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานโดยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการอพยพ ดังนี้

- ผู้ควบคุมการอพยพได้แก่ ตัวแทนคณะ หัวหน้างาน
- หัวหน้าหมวดต่างๆ และ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

1. ให้ทำการตรวจสอบยอดจำนวนเจ้าหน้าที่ ณ จุดรวมพล กรณีพบจำนวนเจ้าหน้าที่ครบถ้วนให้นำอพยพไปยังจุดรวมพล หากไม่ครบถ้วนให้รายงานผู้บัญชาการเหตุการณ์ สั่งการให้งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง ประสานงานในการเข้าทำการค้นหา ผู้ที่อาจติดค้างอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ

2. หากค้นพบผู้ได้รับบาดเจ็บให้รายงานผู้บัญชาการเหตุการณ์ทันที เพื่อสั่งการให้ชุดปฐมพยาบาล เข้าทำการรักษาพยาบาลเบื้องต้น หากมีผู้ได้รับบาดเจ็บรุนแรง ให้ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลใกล้เคียง (โรงพยาบาลห้างฉัตร) และรายงานผู้บัญชาการเหตุการณ์ทราบโดยเร็ว

3. เมื่อแผ่นดินไหวสงบ และอาคารสิ่งปลูกสร้างไม่มีความเสียหาย ให้ผู้บัญชาการเหตุการณ์สั่งการให้เจ้าหน้าที่อพยพกลับ

แผนงานกำหนดหน้าที่การปฏิบัติ ดังนี้

- ผู้นำทาง(ผู้แทนแต่ละคณะ) จะพาผู้ปฏิบัติงานอพยพไปตามทางออกที่ได้กำหนดไว้จุดนัดพบหรือ จุดรวมพล จะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่ สามารถมารายตัว และทำการตรวจนับจำนวนได้

- ให้งานบริหารศูนย์ลำปางจัดหน่วยตรวจสอบเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ตรวจนับจำนวนเจ้าหน้าที่ว่าได้อพยพออกมานอกบริเวณที่ปลอดภัยครบทุกคนแล้วหรือไม่

- ให้งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปางหน่วยช่วยชีวิต โดยจะเข้าค้นหาและช่วยชีวิตเจ้าหน้าที่ที่ติดค้าง อยู่ในอาคารรวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ออกมาถึง “จุดรวมพล” แล้วมีอาการเป็นลม ช็อคหมดสติ หรือบาดเจ็บ เป็นต้น จะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และจัดยานพาหนะ ในกรณีที่จำเป็นต้องนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

ภาคผนวก ก

บัญชีรายชื่อหน่วยงานเพื่อติดต่อกรณีเกิดภัย

หมายเลขโทรศัพท์กรณีมีเหตุฉุกเฉิน

1. ด้านความปลอดภัย

- หมายเลขศูนย์รักษาความปลอดภัย อาคารสิรินธรรัตน์ โทร. 081-8817802 ตลอด 24 ชั่วโมง
- นายมรรคฤทธิ์ สุตาลังกา สายตรวจ รปภ. ผลัดกลางวัน เวลา 06.00 น. ถึง 18.00 น.

โทร. 061-3594901

- นายสังเวียน เทียมเย็น สายตรวจ รปภ. ผลัดกลางคืน เวลา 18.00 น. ถึง 06.00 น.

โทร. 097-9594622

- นางสาวอัจฉราพรรณ เปี้ยอูตร เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารทรัพย์สินและกีฬา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทร. 061-3292137 ติดต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมง

- นายสุรเชษฐ์ ธิปทา หัวหน้าหมวดรักษาความปลอดภัยฯ โทร 081-9505850 ตลอด 24 ชั่วโมง

2. ด้านสาธารณสุข

- นายเผด็จมลาภ สุรัตน์สัญญา หัวหน้างานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง

โทร. 086-0904427

- นายวรกิจ ภัทรตันติ หัวหน้าหมวดกายภาพและซ่อมบำรุง โทร. 084 – 3122758 ตลอด 24

ชั่วโมง

3. กรณีติดต่อในข้อ 1 – 2 ไม่ได้

- นายอรุณ วงศ์คำปวง ผู้อำนวยการกองบริหารศูนย์ลำปาง โทร. 089 – 0307901 ตลอด 24

ชั่วโมง

ภาคผนวก ข

3. หน่วยงานภายนอกเพื่อการสนับสนุนกรณีเกิดภัยพิบัติและอัคคีภัย

หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์	ชื่อ-นามสกุลผู้ที่ติดต่อได้ กรณีเกิดอัคคีภัย
แจ้งเหตุเพลิงไหม้	0-5426-5072-4	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำปาง
สายด่วนนิรภัย (ปภ.)	1784	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำปาง
สายด่วน สถานีดับเพลิง	199	เทศบาลนครลำปาง
เทศบาลตำบลปงยางคก	0-543-67520	นายย้าย ฮาวคำฟู นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปงยางคก
เทศบาลเมืองเขลางค์นคร	0-5421-9199	นายไพฑูลย์ โพธิ์ทอง นายกเทศมนตรีเมืองเขลางค์นคร
อบต.ตำบลหนองหล่ม	0-54-368-435	นายสุริยา ตาสวรรณ นายก อบต.หนองหล่ม
โรงพยาบาลลำปาง	0-5423-7400	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลำปาง
โรงพยาบาลห้างฉัตร	0-5483-9305	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสุรศักดิ์มนตรี
โรงพยาบาลเขลางค์นคร-ราม	0-5422-5100	นายวัฒนา วานิชสุขสมบัติ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขลางค์นคร-ราม
สถานีตำรวจภูธรอำเภอห้างฉัตร	0-5426-9279	ผู้บังคับการตำรวจภูธรอำเภอห้างฉัตร
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง	0-5425-1251-2	นายอุดมศักดิ์ หิรัญญตระกูล ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง
การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง	0-5421-7157	นายอนุชา ศิริบรรเดช ผู้จัดการการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 10 ลำปาง	0-5421-8124	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 10 ลำปาง
หน่วยกู้ภัยอัมรินทร์	08-5031-6740	นายชัยณรงค์ วงศ์วิชัย
หน่วยกู้ภัยสว่างนครลำปาง	0-5122-4486 0-5431-2090	นายอัษฎา พรชนะภากร
สมาคมกู้ภัยลำปาง	0-5422-4367	นายชาติรี ยศสมแสน